№ 61 Ausgabe B.

ГОМАН

Цэна с перэсылкай і дастаукай да хаты: на 1 год—4 м. 80 фэн., на ½ году—2 м. 40 ф., на 3 месяцы—1 м. 20 ф., на 1 мес.—40 фэн.

Беларуская Віленская часопісь
выходзіць два разы у тыдзень: у аўторкі і пятніцы.

Адрэс рэдакціі: Вільня, Завальная 7.
Адрэс адміністраціі і экспэдыціі: М. Стэфанская 23.

Цэна абвестак:
на 4-ай старане за радок дробнымі літэрамі—25 фэніг.; дробные абвесткі—па 5 фэн за слова. Абвесткі аб сьмерці—60 фэн. за лінейку дробн. друкам.

№ 61 (153). Год II. Вільня, 31 ліпня 1917 г. Цэна 5 фэн. (3 кап.).

Немцы у Падольлі.

30 ліпня.

Заходні тэатр:

Фронт Рупрэхта Баварскаго: Паабедзі артылерыйскі агонь ворагоў узмацаваўся нанова. На узбярэжжы і да адрезку ад Гэд-Сас да Вэльт'е артылерыйская бітва крапчэла і ў начы. Разведачные дружыны англічан тутака адкінуты.

Фронт нямецкаго Насьледніка: Пры Шмэн дэ Дам, на шырыні 9 кілом. фронту, тры сьвежые французскіе дывізіі пачалі ізноў вялікі штурм. Агнём і контратакамі мы ўсюды адбілі яго. На поўдні ад Ай гэтак сама адбіты дзьве атакі. Ворагі ўсюды мелі цяжкіе страты, нічога не дайшоўшы.

Усходні тэатр:

Фронт Леопольда Баварскаго: Група войск Бэм-Эрмолі:

Мы перайшлі ў некольківх мейсцох гранічную раку Збруч. Расейцы дзержацца на гарах на ўсходзі ад яе. На поўдні ад Скалы мы дайшлі да Збруча. На паўночным беразі Днестра мы перайшлі цераз Каралёўку. На палудзенным заходзі ад Залешчык мы адкінулі ворагоў далей.

Фронт эрц-гэрцога Іозэфа: На ўсходнім беразі Чэрэмоша ворагі упорна бароняцца. Між Залучэм і Вішнецам мы пасунуліся ўпярод. У даліне Сучавы мы дайшлі да Сэлетыня.

Фронт фэльдмаршалка Макензэна: На поўначы ад Фокшан і ў усьці Рымнікуля ўзяты некольві сот палонных.

АМСТЭРДАМ (В.Т.Б.). Расейская граніца ад 28 ліпня на 15 жніўня зачынена як для прыезду, так і выезду.

ПЕЦЯРБУРГ (П.Т.А.). Тымчасовы ўрад апублікаваў заяву, што ўсім грамадзянам Расеі даецца поўная свабода сумленьня.

ПЕЦЯРБУРГ. (П.Т.А.). Нацыональны конгрэсс у Маскве збярэцца толькі пасьля аканчацельнай перастройкі габінэту, значыць, болей-меней за тыдзень. Урад вядзе перэгаворы з рознымі думскімі дзеячамі, асабліва с кадэтамі, партыя каторых прынцыпіальна згодзілася, каб некаторые члены яе ўвайшлі ў габінэт.

ШТОКГОЛЬМ. Офіцыальна пацьверджэн арэшт Леніна.

ВЕНА. Украінскі Саюз у аўстрыяцкім парлямэнці с прычыны прыпадкоў у Расеі прыняў рэзолюцію, кажучы, што украінскі нацыональны рух стаўся заходняэўропэйскай справай і ня выйдзе ўжо с-паміж спраў вышэйшай палітыкі.

БЕЛАСТОК. Korespondenz B. даносіць, што расейскіх рублёў у межах Обэр Ост офіцыальные кассы больш не прынімаюцца с прычыны поўнаго упадку расейскай валюты.

БЭРЛІН. Сіамскі пасол заявіў у міністэрстве заграні чных спраў, што Сіам знаходзіцца у стане вайны з Нямеччынай.

ЖЭНЕВА. У бітвах пад Смаргонямі першы расейскі жаноцкі батальён атрымаў сваё першае баевое хрышчэньне. Сваім прыкладам ён павёў у бітву суседніе дывізіі.

БЭРЛІН. (В.Т.Б.). Новые ўдачы падводных лодак каля берагоў Англіі: 23.000 тонн.

ПАРЫЖ «Petit Parisien» даносіць с Пецярбурга, што расейскае міністэрство адраклося ад свайго жаданьня перэглядзець ваенные мэты, каб ня вызваць фальшывых гутарак.

БАЗЭЛЬ. Глаўнакамандуючый палудзенна-заходнім фронтам генэрал Корнілов атрымаў ад тымчасоваго ураду неаграні чэные паўнамочча. Генэралы Рузскій і Гурко вызваны ў Пецярбург.

Урад пастанавіў зачыніць усе газэты, які е пішуць проці вайны.

ЛЮГАНО. «Secolo» даносіць, што конфэрэнція саюзьнікоў у Парыжы намеціла стратэгічные крокі на зіму і вясну 1918 году.

Зачарованы круг.

Фактычны цяперашні дыктатар Расеі, Керэнскій, пачынаючы сваё наступленьне, зрабіў тую-ж абмылку, якую ешчэ ў пачатку вайны рабілі такіе сьветлые сыны расейскаго народу, як Колюбакін, Обнінскій і інш.

Колюбакін, так безкарысна злажыўшый сваю галаву пад Варшавай, Обнінскій, налажыўшый на сябе рукі пасьля таго, як сваімі вачыма ўбачыў работу царавых слуг у „вызволенай“ ад Аўстрыі Галічыне, і цэлы рад іх аднадумцоў верылі, што пабедная расейская армія, выграўшы вайну, вернецца дамоў і тут дойдзе пабеды над другім сваім ворагам—самадзержаўным царскім урадам. Нічога не памагалі доказы палітычных праціўнікоў іх, казаўшых, што пабеда Расеі—гэта пабеда старога ладу, што ад гэтаго царская ўласць над народам толькі узмацуецца; не памагалі гісторычные прыклады, як японская вайна, проігрыш каторай вызваў рэволюцію і даў Расеі Думу: гэтые людзі лішне крэпка верылі ў яркі міраж, створэны іх гарачай любоўю да Бацькаўшчыны.

Не пабеды, а ваенные неўдачы вызвалі ў Расеі цяперашні разгром самадзержавія і палажылі канец царскай гаспадарцы. І ўжо гэта адно павінно было падказаць галовам рэволюцыйнай Расеі, што, ваюючы далей, яны стаўляюць на карту ўвесь новы лад, усе здабычы рэволюціі, што новые неўдачы на фронці—гэта страшэнны ўдар рэволюцыйнаму правіцельству. Але Керэнскій, ня гледзячы на гэта, пачаў наступленьне, і вось на нашых вачах ужо адбываецца расплата за неўдачы ў Галічыне...

Тымчасовы ўрад вінаваціць у галіцкім пагроме большэвікоў, — зусім так сама, як царскае правіцельство вінаваціло ў ранейшых сваіх неўдачах „соцыалістоў“, „жыдоў“ і, наагул, „інородцоў“. Растлумачыўшы гэтак прычыну неўдачы сваей фальшывай палітыкі, тымчасовы ўрад далей ідзе старой дарогай. Чаго ён дойдзе?

Можэм сказаць толькі адно: дарога гэта да скораго міра не вядзе. Не вядзе затым, што першая расейская вялікшая пабеда ўмацавалабы ўпаўшый ваяўнічый дух у народзі і зусім заглушылабы голас тых, хто цяпер так цьвёрда дабіваецца міра. А тады перад намі—цэлые новые гады вайны, ў часі каторай у Расеі могуць здарыцца зусім неспадзеваные прыпадкі. Ды нават у найлепшым прыпадку, калі б вайна пайшла далей удачна для Расеі, яна будзе каштаваць гэтулькі ахвяр жыцьцём і меньнем чэлавечым, сколькі не забрала бы найбольш крывавая рэволюція. Наадварот, неўдачы на фронці могуць толькі узмацаваць у Расеі жаданьне чым-хутчэйшаго міра і гэтым самым набліжыць замірэньне; але тады ў шырокіх массах можэ узняцца страшэнны бунт проці рэволюцыйнаго правіцельства, каторае ўсе будуць лічыць за вінавайцу неўдач і тут створыцца шырокае поле для работы ворагоў рэволюціі, староннікоў царскай уласьці.

Керэнскій, уступіўшый грозьбам саюзьнікоў і пачаўшый наступленьне, папаў запраўды ў зачарованы круг: каб недапусьціць анархіі, або контррэволюціі, ён далей вядзе вайну; спатыкаючыся з неўдачамі, ён хочэ пакрыць іх новымі пабедамі і йдзе ўсё далей і далей праз горы трупоў, ды па гэтай дарозі можэ дайсьці туды, скуль упадак суліць сьмерць; жаданьнем дайсьці міра пабедамі ён аддаляе гэты мір.

Абмылка, зробленая будаўнічым пры закладзінах фундамэнтоў сьцяны, выяўляецца ва ўсей далейшай рабоці і грозіць знішчэньнем яе. Гэтая самая грозьба стаіць перад рэволюцыйнай Расеей.

І. М.

Tempora mutantur...*)

Пішучаму гэтые словы папало неяк у рукі апісаньне сьвяткаваньня 200 летняго юбілея пабеды Петра I над швэдамі пры вёсцы Лясной, Магілёўскай губэрні, якое адбылося 28 верасьня 1908 году. У вочы кінулася адна странічка: на ёй надрукована прамова дэпутата ад Яраслаўскай губэрні, каторы ад імі яраслаўцоў мовіў гэтак:

„Пасылаючы нас у Лясную, у глыб старой Беларусі, мне, яраслаўцу паводлуг мейсца жыцьця і каранному беларусу па роду, яраслаўцы загадалі: «Ідзі да родзічоў сваіх, аддай ім наш братні прывет і скажы ім: з мутным патокам рэволюціі дайшла да нас, яраслаўцоў, дзіўная і непадобная да веры вестка, бытцым браты нашы, беларусы, пачалі даваць послух руйнуючым гутаркам аб нейкай аўтономіі Беларусі. Дык скажы нашым родным братом па крыві, што Вялікая Русь ня верыць гэткім чуткам: яна злучэна з Белай Русьсю неразрыўнымі звязямі — супольнай верай, языком і ядынай Дзержавай Вялікіх самадзержцоў усяе Расеі. І ў гэты дзень звязь узмацовываецца і ась-

*) Часы зменяюцца...

вячаецца успамінамі аб тэй братняй сьвятой крыві рускіх віцязёў, якая праліласе 200 гадоў таму пазад на Лясьнянскім полі"...

Сваю прамову аратар закончыў здравіцай за вечную, неразрыўную і нераздзельную еднасць Белай і Вялікай Русі ..

Гэтак было 9 гадоў таму назад. А вось цяпер тое, аб чым тады беларускі абмаскоўлены эмігрант гаварыў, як аб „дзіўнай, непадобнай да веры весьці", збываецца на нашых вачах: аўтономія Беларусі ўжо апавешчана на вядомым беларускім з'ездзі ў Мінску.

Меняюцца часы, і „непадобнае да веры" становіцца рэальным фактам, калі толькі мае пад сабой грунт. Беларуская справа такі грунт мела здаўна, і вось цяпер думкі-сны беларусоў пачынаюць збывацца!

Грамадзянін.

Крапоткін аб Польшчы.

Князь Крапоткін, каторы ад 1876 г. жыў у Англіі ды гэтак быў у ссылцы 40 гадоў, як вядома, ўраз жэ пасьля перавароту ў Расеі вярнуўся ў Бацькаўшчыну. Крапоткін — бязспорна найбольш выдатны прадстаўнік революцыонізму, на катораго с праўдзівай пашанай углядаюцца ўсе дэмократы ўсіх старон. Вось, цікава пазнаёміцца з яго паглядам на польскае паўстаньне 1863 г.

Крапоткін кажэ:

„Апошнім ударам, каторы прымусіў Александра II адвярнуцца ад лібэральных ідэй і прыстаць да рэакціі, было польскае паўстаньне 1863 г. Як вядома, ў пачатку гэтаго паўстаньня сымпатыі расейцоў былі на старане палякоў. Нават гэткі яры старонік панаваньня вялікарусоў над другімі славянамі, як Аксаков, жадаў, каб правіцельство дало аўтономію Польшчы. Па ўсей Расеі збіралі грошы на карысьць паўстанцоў, і іншые афіцэры адмовіліся ісьці са сваімі салдатамі проці паўстанцоў, а некаторые нават адкрыта перайшлі да апошніх. Гэтые сымпатыі выплывалі с пераконаньня дэмократычнай Расеі, што паўстаньне будзе мець дэмократычны характэр і што тымчасовы польскі ўрад дасць сваім селянам волю. Гэта было тымбольш патрэбным, што палажэньне польскіх селян было яшчэ цяжэйшым, чым палажэньне расейскіх селян. На жаль, нічога падобнаго не здарылося. Партыя шовіністоў і шляхта зусім адкінулі справу вызваленьня селян. Тады Александру II удалося ў польскай справе перацягнуць на свой бок і расейскіх дэмократоў, што паўстаньне шляхты мело на мэці ня гэтулькі вызваленьне Польшчы, як разбіцьце лібэральных рэформ Александра II, у тым ліку вызваленьня селян. Польскіе селяне зразумелі, што паўстаньне бароніць толькі карысьць магнатоў, і адвярнуліся ад паўстаньня, а Александар II, скасаваўшы прыгон і ў Польшчы, зусім заўладаў душой польскаго селянства.

У Вільні і ваколіцах.

× **Цэнтральны саюз віленскіх жыдоўскіх коопэратываў** на заседаньні 24 ліпня пастанавіў развінуць шырэйшую работу. Усе народные страўні пры коопэратывах пастаноўлено аддаць пад кіраўніцтво цэнтральнаго саюза.

× **Агульные страваваньне.** С прычыны неагранічэнай спекуляціі на картах на зупу, каторая дайшла таго, што картачкі скуплялі дзеля перапрадажы за даражэйшую цану — значыць, на спекуляцыю, местовы ўрад учыніў крокі, каб зрабіць перапрадажу картачак немагчымай.

Аб размерах агульнаго страваваньня ў горадзі гавораць цыфры: ў пачатку ліпня у 120-ці страўнях бралі зупу 109.600 асоб, — значыць, 80% жыхароў.

× **Збірайце грыбы** і сушыце іх на зіму! Сушэные грыбы ў 7 разоў пажыўнейшые, чым сьвежые.

× **Дзеля чыстаты.** На Зарэчнай вул. № 2 устроен трэйці пункт дзеля ачысткі ад вошы. Прышніцы — дарма. Ванна каштуе 1 марку.

× **Павышэньне жалезнадарожнао тарыфа.** Ад 1 жніўня 1917 г. тарыф за правоз чыгункай у межах Обэр Ост і вывозячы ў Нямеччыну гароднін і лесу павялічываецца на 7%.

× **У акружным судзе.** На апошнім заседаньні акружнаго суда разгледжэны гэткіе справы.

Каваль Вінцэнты Русовіч напау 14 ліпня на дарозі ў Вільню на дзяўчынку 16 гадоў і гвалтам адабраў у яе спажыўные прадукты. За грабежство на публічнай дарозі яго засудзілі на 1 год у папраўчы вастрог.

Ян Лопата с Казьлін, селянін Людвік Башкевіч з Немэнчына, работнік Язэп Буйко з Бэздан і Тушкеўскі з Вятроўскай зрабілі хэўру, каб рабаваць падарожных, глаўным чынам баб са спажыўнымі прадуктамі. Кожнаго з іх засудзілі на $1^1/_2$ году ў папраўчы вастрог.

× **Тэмпэратура.** Найвышэйшая і найніжэйшая тэмпэратура за апошніе дні былв (па Цэльсію):

	найвыш.	найніж.
25—26	+ 15°	+ 9,5°
26—27	+ 18°,5	+ 12°
27—28	+ 19°	+ 7°
28—29	+ 21°	+ 13°

З усяго Краю.

Загад аб варожых лятунох.

Глаўнакамандуючый на Ўсходзі выдаў загад, як тутэйшые жыхары павінны аднасіцца да варожых лятуноў. За неспаўненьне яго карацімуць штрафам да 10.000 м. або вастрогам да 5 гадоў. Загад забараняе падхадзіць да спусьціўшагося сваей ахвотай ці проці волі варожаго лятуна, апрыч прыпадкоў, калі трэба памагчы пагібаючаму лятуну ці выратаваць яго машыну ад зьніштажэньня. За даваньне летаючым варожым лятуном якіх-колечы знакоў вінаватых будуць аддаваць пад суд за здраду государства.

Млечарні у Обэр Ост.

Цяпер у межах Обэр Ост працуе 600 млечарэнь рознай велічыні.

Цэны на масло будуць павялічэны з 250 да 300 марак за цэнтнэр. Пастаўшчыкі малака будуць атрымліваць за сваё малако так сама вышэйшую цану, каб павялічыць дабываньне малака.

Цэны папірос.

У межах Обэр Ост усе папіросы паводлуг цэн будуць раздзелены на 10 груп: па 2, $2^1/_2$, 3, $3^8/_{10}$, $4^3/_{10}$, 5, $6^1/_2$, 8, $10^1/_2$ і $12^1/_2$ фэн.

ГРОДНЯ. На апошнім спэктаклю ў местовым тэатры выявілося вялікае машэнство з білетамі, каторые ўжываліся па некольні разоў. Многа публікі было выдалено ў сярэдзіне спэктаклю.

БЕЛАСТОК. Тут ізноў выкрылі два патайные бравары.

БЕЛАСТОК. У фабрыцэ Майсея Зільбэра ў начы з 20 на 21 ліпня украдзены 4 раменные пасы цаной, як на цяперашні час, каля 4.000. У фабрыцэ Язэпа Сольтэ украдзены 5 пасаў.

ІНДУРА. За нарушэньне розных загадоў аштрафованы ад 10 да 30 марак 19 асоб.

ЯСКРА. Даўнейшы старшына, Снарскі, засуджэн на 200 руб. штрафу за тое, што ён дзіўся выдаць за хабара селяніну 27 гадоў заверэньне, бытцым таму больш 47 гадоў, каб гэтак звольніць яго ад якуі дзеля ваеннаго кантролю.

«Wilnaer Ztg.» пішэ:

Літоўскае Correspondenz-Buro ў Лёзанне шырыць вестку, бытцым літоўскі сэйм, каторы ад 31 мая да 3 ліпня заніма ўся ў Пецярбургі літоўскай справай, аб'явіў Літву незалежнай рэспублікай. Гэту вестку трэба паправіць: справа ідзе не аб літоўскім сэйме, а аб малой групе людзей, каторымі іграюць расейцы.

«Реч» пішэ, што на гэтым «сэйме» нацыонал-дэмократ Янэх(?) заявіў, што толькі 10% літвіноў знаходзіцца ешчэ пад Расеей, і гэтае сабраньне не мае права пастанаўляць аб Літве. Прэдстаўнік соцыал-дэмократоў сказаў, што доля Літвы можэ быць развязана толькі літоўскім сэймам у Вільні. Бар. Шылінг заявіў, што літвіны ня могуць нічога спадзевацца ад Расеі.

Літоўскі «сэйм» складаўся са 112 соцыалістоў, 100 хрысьціянскіх дэмократоў, 57 паступоўцаў, 20 радыкальных дэмократоў і 26 літоўскіх нацыонал-лібэралоў.

МІНСК. Маскоўская газэта «Русское Слово» пішэ, што ў радзе раб. і салд. у Мінску перэважываюць большэвікі. Яны ўсюды сзываюць народные сходкі проці вайны і дэмонстраціі за кронштацкую раду. Між салдатамі вядуць агітацію за кліч: „хто хочэ канца вайны, нікай прылучаецца да нас!"

ВЕСТКІ З РАСЕІ.

ПЕЦЯРБУРГ. (П.Т.А.). Крайняя патрэба узмацаваць ахрану расейскай граніцы і недапусьціць вялікі прыток нежаданых і падазрыцельных асоб у Расею прыму-

Выпісы з беларускай літэратуры.

Аддзел I.

Пробкі літэратурнай мовы XIII—XIX сталецьця.

Эвангелія Цяпінскаго.

Другая палавина XVI сталецьця.

Евангелия
Светая Исуса Хрыста
написаная через Марка светого.

1. Початок евагелии Исуса Хрыста Сына Божого.
2. Як есць написано у пророцех. Ото я посылаю ангеля моего перед обличем твоим, который зготовидь дорогу твою перед тобою.
3. Голос крычачаго у пустыни: готуйце дорогу панскую, простые чынице сцежки его.
4. Был Іоан кресцечы у пустыни и проповедаючы крещене покаянья на отпушченье грехов.
5. И выходзила к'нему уся Юдская сторона, и Еросулимляне и кресцилися уси у Ердане реце от его вызнаваючы грехи свои.
6. А был Іоан оболочен шерсцию верблуджого волосу и ременный пояс на поясницы своей, а ел шаранчу и мёд дзики.
7. И оповедал кажучы: идзець дужейший низьли я следом за мною; у Его я негодзен нахилуўшось розвязаци ремень обув'я Его.
8. Я хресциў вас водою, а Той будзець хрысцици вас Духом Святым.

С прадмовы да Евангеліі Цяпінскаго.

...„дзеля вечнай заплаты собе от Бога, вы бы, помогаючы вашому народови неумеетносцю заведеному и утрапеному, митрополита вашого, владык и учыцелей вашых до того просьбами вашыми наклоняли, абы оные не улегали посулам дле посядания столиц одзин перед другим, не дожывоцей и привилеев одзин над другим обвароване́йшых, але сами учылись бы Слова Божого и брацью вашу к тому-ж побуджали; абы оные (духоуники) заложыли школы и выдзвигнули науку слова Божого, так много лет занедбаную".

...„а школы повинны быти учынены з маетносцей, которые славное памети предкове панов надали станови духовному не на марнотрацтва, не на строй и што такого, але дле наук; не таких наук яко цепер, на вечный свой фстыд только прочесци и то ледво в своем езыку, не больш учатсе. Которых (братов) я не одному которому, але втим с тою потребою отчызны, вашое богобойное пилносци, ростропносци и верносци поручаю и зоставую, просечы Пана (Бога) абых быў готоў, ежли оная (отчызна) до конца згинець з ею згинути, або если через ваш ретунок будзець выдзвигнена, з вами и з ею выбрынуць."

Прадмова Льва Сапегі да „Статута Літоўскаго" 1588 году.

Были тые часы Найяснейшы Милостивый, Господару Королю, коли в том згромаженью, а посполитованью людском, которое мы Речю Посполитою называем, не правом яким описаным, або стату-

сіла тымчасовы **ўрад закрыць граніцы дзержавы.**

Што датычэцца закрыцьця граніц для выезду з Расеі, дык гэта загадано с прычыны жаданьня ураду вылавіць праступные элементы, каторые укрываюцца ад судоў, і чысьленых шпіёнаў, каторые наежджаюць у Расею.

Разумеючы, як ад гэтаго церпіць народ, урад загадаў гэтые крокі толькі на час да 15 жніўня.

ПЕЦЯРБУРГ. (П.Т.А.). Вялікі нацыональны з'езд прэдстаўнікоў розных організацій і ўсіх думскіх дэпутатоў збярэцца ў Маскве 31 ліпня.

У тую пятніцу Керэнскій прыбыў на супольную нараду спаўніцельнаго камітэту рады раб. і салд. і прэдстаўнікоў селян і запрасіў іх на гэты з'езд. Ен сказаў: „Удары на фронці і ў сьпіну — гэткіе сільные, што мы павінны сабраць усе сілы, каб ратаваць волю. На з'ездзі ў Маскве урад будзе прасіць памагчы яму ў гэтай задачы. Там ён адкрые праўдзівае палажэньне старонкі. Прарыў фронту стварыў добры грунт дзеля контррэволюціі, але ўрад цьвёрда пастанавіў усемі сіламі бароцца проці анархіі і зрабіць немагчымым паварот стараны да старой формы упраўленьня". Керэнскій прасіў спаўніцельны камітэт разарваць усе зносіны з элемэнтамі, каторые працуюць на карысць контррэволюціі. Маршалак рады, Чхэідзэ, адказаў, што ўрад знойдзе ў камітэці магутную апору дзеля ратаваньня рэволюціі і Расеі.

ЛОНДОН. «Daily News» даносіць с Пецярбурга:

Рада раб. і салд. пастанавіла **ўраз жэ прыступіць да выбароў у устаноўчы сэйм**, каторы мае складацца з 800 дэпутатоў—па адным на кожные 300.000 жыхароў. За выбарные адзінкі прыняты губэрні, якіе будуць выбіраць ня менш 5 дэпутатоў. Пецярбург і Масква будуць станавіць асобные выбарные адзінкі.

ПЕЦЯРБУРГ. (П.Т.А.). Спаўніцельный камітэт рады раб. і салд. 300-мі галасоў проці 11-ці пры 60-ці стрымаўшыхся ад падачы голасу прыняў рэзолюцію, дамагаючыся **аддачы большэвікоў пад суд** за організацію разрухоў, падбіваньне да бунту і атрымліваньне грошы ад немцоў. Рэзолюція трэбуе публічнаго суда над Леніным і Зінов'евым. Партыю большэвікоў рэзолюція прызывае ўраз жэ высказаць свой прысуд сваім кіраўніком. Усе, хто будзе аддадзен пад суд, павінны быць да канца суда выдалены са спаўніцельных камітэтоў.

ШТОКГОЛЬМ. Тутэйшая Карэспандэнція, каторую выдаюць большэвікі, друкуе рад дакумэнтоў, каб паказаць, што Керэнскій дзеля змаганьня з большэвікамі ўжывае найбольш суровых спосабоў, ужываных у часах панаваньня самадзержавія.

ШТОКГОЛЬМ. Ходзяць чуткі, што палажэньне Керэнскаго с прычыны гангрэны на назе вельмі сур'ёзнае. «Daily Express» пішэ, што **Керэнскій** аб'ежджаючы пад агнём на аўтомобілю Галіцкі фронт, **ранен** сур'ёзна.

Большэвікі выдаюць цяпер новую газэту «Новая Правда».

Украінская Рада, як даносяць с Кіева, прыняла імя **сэйму незалежнай Украіны.**

«Бірж. Вед.» пішуць, што фінляндзкі генэрал губэрнатар Стаховіч падаўся у адстаўку, ня згодзіўшыся на вострые крокі Керэнскаго проці Фінляндзіі.

ЛОНДОН. Тутэйшые газэты друкуюць прамовы, сказаные ў пецярбурскай радзе раб. і салд. перад апошнімі разрухамі. Яны паўны напасьцей на **Брусілова**, аб каторым Чхэідзэ сказаў, што ён без ніякай карысьці **загубіў поўмільёна расейскіх грамадзян.**

Англіцкіе газэты пішуць, што генэрал **Корнілов расстрэляў** сваей артылерыей цэлую **дывізію XI арміі**. »Daily Express» з гэтай прычыны кажэ, што тая дывізія складалася не с салдатоў, а с палітыкоў—аднадумцоў Леніна, заражаўшых усю армію сваімі прамовамі.

ПЕЦЯРБУРГ. «Нов. Вр.» пішэ, што Керэнскій атрымаў пісьмо с крэйсэра «Аврора», што яго заб'юць, калі ён да канца ліпня не адмовіцца ад становішча міністра-прэзыдэнта.

ЛОНДОН. «Daily Telegr». даносіць с Пецярбурга аб перамені паглядоў грамадзянства. Цяпер ужо трэба берагчыся, каб палітыка не пайшла па **рэакцыйнай** дарозі. Адна конная дывізія высказала жаданьне, каб большэвікоў выдалілі з рады раб. і салд. Аб варожым да большэвікоў настраеньні даносяць і с правінціі. Гэтак з Ростова даносяць аб напасьцях на большэвікоў.

ПЕЦЯРБУРГ. (П.Т.А.). Пасьля таго, як глаўнакамандуючые на фронтах зажадалі, каб дзеля адналеньня дысцыпліны была-бы **вернена кара сьмерці**, кара гэта вернена і будзе мець сілу да канца вайны. Ваенные суды складаюцца с трох афіцэроў і 3 салдатоў.

Тымчасовы ўрад пазволіў ваенным міністру і міністру ўнутрэных спраў **спыняць пэрыодычные выданьня** за прызывы да неслухмянасьці ўласьці, нарушэньня ваенных павіннысьцей і да гвалтоў, аддаваючы рэдактароў іх пад суд.

ЖЭНЕВА. «Petit Parisien» даносіць с Пецярбурга, што Керэнскій загадаў прымусовы **набор усіх мужчын ад 18 да 46 гадоў.** Члены скінутай дынастыі гэтак сама падлегаюць ваеннай павіннасьці, як салдаты.

Расейскі фронт у усходняй Галічыне ўжо 23 ліпня быў адсунут на 50—60 кілём. на шырыні 250 кілём.

БАЗЭЛЬ. С Пецярбурга даносяць:

Расея уступіла Злучэным Штатам прыналежную ей ешчэ **часць Сахаліна.**

ПЕЦЯРБУРГ. За 1916 год прывоз у Расею перавысіў вываз на 2.107 мільёнаў руб., а ешчэ ў 1913 гаду Расея вывозіла тавароў на 138 мільёнаў руб. больш, чым у яе прывозілі.

З усяго сьвету.

ПАРЫЖ. Прэдстаўнікі пацярбурскай рады раб. і салд. прыехалі сюды з Лондона.

ЖЭНЕВА. Ллойд Джордж сказаў парыжскім журналістам:

Англія мае цяпер каля 5 мільёнаў салдатоў, ня лічучы поўмільёна матросаў і 1 мільёна колоніяльных войск.

ЛОНДОН. (В. Т. Б. Рэўтэр). У Лідсе было пастаноўлено наладзіць раду раб. і салд. паводлуг расейскаго прыкладу.

Гэткая рада сабралася і ў Сайсгеці, акраіне Лондона. На заседаньні рады ў касьцелі ўварвалася група людзей дзеля патрыотычнай дэмонстраціі, і узнялася бойка з міралюбцамі. Пры выхадзе міралюбцоў публіка закідала іх балотам. Касьцёл у сяродку зніштчэн.

На падобным жэ заседаньні у Н'ю-Кастлі салдаты і матросы аб'явілі здрайцамі ўсіх, хто будзе гаварыць аб міры. Калі-ж на заседаньні было пастаноўлено працаваць за мір, салдаты ўварваліся туды і пачалі біць усіх.

КОПЭНГАГА. У Корку, ў Ірландзіі, сінн-фэйнэры устроілі разрухі, каторые прынялі характэр адкрытай рэволюціі. Былі прызваны войскі с кулемётамі і артылерыей. Дэ Валера заявіў:

„Мы змагаемся за поўную незалежнасць Ірландзіі. Пры спробе ўвясьці гвалтам ваенную павіннасць пачнецца адкрытая вайна. Мая глаўная задача — даць аружжэ і організаваць маіх аднадумцоў".

БЭРН. Французская палата высказала давер'е міністэрству Рібо перэвагай 281 проці 183 галасоў. Гэта лічаць за знак аслабленьня давер'я парлямэнту да цяперашняго правіцельства.

ТЭЛЕГРАМЫ.

Нямецкіе апавешчэньня:

27.VII. Заходні тэатр:

Фронт Рупрэхта Баварскаго: У вечары артылерыйская бітва у Фляндрыі ізноў дайшла найвялікшай сілы. Разведкі англічан усюды адкінуты. Пры Гонкур, на поўначы ад С.-Кантэн, нашы дружыны, ўварваўшыся ў варожые акопы, ўзялі многа палонных.

Фронт нямецкаго Насьледніка: Пры Шмэн дэ Дам, на поўдні ад Ай, ля хутара Іртбіз і Высокай гары французы вялі дарэмные контратакі. На адрэзку Ай число ўзятых намі палонных дайшло ўжо 1450 душ. Здабыты 16 кулемётаў і 70 шыбкастрэльных стрэльб. На ўсходзі ад Сюіп наш набег на варожые акопы даў нам многа палонных.

Усходні тэатр:

Фронт Леопольда Баварскаго: Група войск Бэм-Эрмолі:

На вачах нямецкаго імператара нашы дывізіі ў вострых бітвах пасунуліся далей упярод на ўсходнім беразі Сэрэта. На поўдні, ня гледзячы на цьвёрды адпор расейцоў, мы перайшлі церăз рэчку Гнезну і цераз Сэрэт ад Трэмбовлі да Скоморача. Наабапол Днестра мы шпарка йдзем упярор. Коломэя ўзята баварскімі і аўстрыяцкімі войскамі.

Фронт *эрц-гэрцога Іозэфа*: У паўночнай часьці лясістых Карпатоў нашы войскі гналіся за адыходзячымі на Прут ворагамі. У гарах узняліся новые бітвы. Мы аддалі ворагам даліну Совэі да верхняго цячэньня Путны.

том, але только своим зданем, и уподобанем владность свою Господары, и Короли того света над людьми ростегали, але иж часто кроть от прыстойное своее повинности отступовали, а на свой только пожыток речы натегаючы о спольное доброе всих мало дбали оттуль то было уросло, же люди брыдечысе их панованем, и звирхностю, и не Господарами, але тыранами оные называючы на самом только статуте, и праве описаным всё беспеченство, и доброе Речы Посполитое засажали, а прото он великий и зацный филозоф греческий, Арыстотелес поведил, же там беллуа, а по нашому дикое звера пануеть, гдзе чоловек водлуг уподобаня своего владность свою ростегаеть, а где право гору маеть там сам Бог всим владнеть.

Начатак агульнай прадмовы да Статута Літоўскаго 1588 г.

Обачывали то всих веков люди мудрые же в кождой Речы Посполитой чоловеку почстивому, ничого не маеть быти дорожшого над вольность, а неволею так се маеть гыдити же не только скарбами, але и смертю ее од себе отганяти ест повинен, а прото люди почстивые не только маетности, але и горл своих против кождому непрыятелю выносили не жалують, абы под их окрутное нанованье не прыходили, а з вольности своее будучы злуплены водлуг воли и мысли их яко невольники не мусели жыти.

На преславные а старовечные клейноты или гербы Ясьневельможного Пана, Пана Льва Сапеги Подканцлерого Великаго Князьства Литовскаго, Слонимскаго, Мядельского, Марковского и дальшых Старосты, епиграмма. Андрея Рымшы.

Всё можем своим оком, лацно обачыти,
Должыню и шырокость, шнуром позначыти.
И чоловека можем, познати по творы
Если в собе не маеть лишнее прывары,
А где цнота собе обрала оселость
Там ростороп ест до всего, и мужская смелость,
Которая зацные завжды домы буди
И клейноты роздаеть, тыми слынуть люди,
Бо такие нийколи с света не изходзеть
Але один по другом во веки славу плодет'.

З д'ярюша Самуэля Маскевіча.
(Канец XVI сталецьця 1598—1600).

..А положенье замку и места Смоленского такое ест: межы замком а местом, река Днепро оплывае, заж ест на одней стороне замок, на другой место. Ест одна гора замковая сустромна вельми ку Днепрови, ровов вельми много маючая и глыбоких; гор на ей сем, оном з одное до другое переходы были-бы утрудливые еслибы не мосты. Место аж до Днепру у ровнейшому мейсцу осажено нижли замок, але у гразкому а болоцистому, а протож гора вдаетсе далей як и в замку. Мур замковый шыроки на тры сажни, а высоки на 3 копие; бакшт коло его так в квадраце яго и круглых трыдцать осем, а бакшта от бакшты положена ест на сажни двасто. Округ муру замкового звыж мили в собе маеть.

Пры шанцах, подле муру, мурованая церкоў светого Михайлы Арханьела, на которой за оного тырана (Івана Грознаго) был, оповедають, верх золоты и у великое шанобливости, цудами вславлена была. Церкву туюцар московский розгневавшыся збурыти и з дел верх збити розказал, а также злупити ее, як по молитве у ей ему ся битва с королём Стефаном не сталася по мысли его.

28. VII. Заходні тэатр.

Фронт Рупрэхта Баварскаго: Сільная баевая чыннасьць артылерыі на фронці Фляндрыі трывае далей. Сягоньня раніцай на шырокім фронці ізноў пачаўся страшэнны барабанны агонь.

Фронт нямецкаго Насьледніка: На поўдні ад Ай ізноў адбіты дзьве францускіе атакі на здабытые намі пазыцыі пры Шмэн дэ дам.

У бітвах на паветры ворагі утрацілі 13 самалётаў.

У начы мы с паветра абкідалі бомбамі Парыж. Нашы лятуны вярнуліся ўсе.

Усходні тэатр:

Фронт Леопольда Баварскаго: Група войск Бэм Эрмолі:

На ўсходзі і палудзенным усходзі ад Тарнополя нашы дывізіі здабылі новые ваколіцы. Наабапал Днестра разбітые расейскіе арміі, нішчучы дарогі і чыгункі, адступаюць далей. Нашы корпусы мінулі лінію Ягельніца—Городэнка—Заблотов.

Фронт эрц-гэрцога Іозэфа: Войскі падыходзяць к даліне Прута ніжэй Коломэі. На захадзі ад дарогі Сэлетынь — Фундуль Мольдові здабыты новые варожые пазыціі. На ніжняй Путне нашы войскі ўзяты перад пераважываўшымі ворагамі назад на Вэрэцкіе горы.

29. VII. Заходні тэатр:

Фронт Рупрэхта Баварскаго: Артылерыйская бітва у Фляндрыі трывала ад самай раніцы да позняго вечара з найвялікшай у гэтай вайне сілай. У некольких пунктах фронту былі вострые мейсцовые пешые бітвы. На ўсходзі ад Монші у начы прабавалі штурмавадь англіцкіе батальёны, але яны адбіты, панёсшы вялікіе страты.

Фронт нямецкаго Насьледніка: На палудзенным усходзі ад Ай французы штурмавалі ешчэ 4 разы. У вострай бітве яны ўсе адбіты.

Збіты 35 варожых самалётаў.

Паручык Достлер са сваей эскадрай зніштожыў варожую эскадру і сам збіў 20-го ворага. Паручык Тучэк збіў сваіх 19-го і 20-го ворагоў.

Усходні тэатр:

Фронт Леопольда Баварскаго: Група войск Бэм-Эрмолі:

У усходняй Галічыне расейцы наабапал Гусятына адкінуты за імперскую граніцу. Нашы корпусы дайшлі ракі Збруча і сутокаў Сэрэта з Днястром. Сільнай атакай мы праламалі пазыціі расейскіх ар'ергардоў на палудзенным усходзі ад Городэнкі. Пагоня наабапол Днестра йдзе далей.

Фронт эрц-гэрцога Іозэфа: У даліне Чэрэмоша ўзяты Куты. Мы пераходзім цераз раку. У гарах нашы дывізіі гналі ворагоў за дарогай Шыпот—Молдава — Суліца. Сільные расейскіе атакі на поўдні ад даліны Ойтоса адбіты.

Аустрыяцкіе апавешчэньня.

ВЕНА. 29. VII. Усходні тэатр: На верхняй Путне пад націскам ворагоў зроблены патрэбные перэстаноўкі.

КАЛЯ ВАЙНЫ.

БЭРЛІН. **Канцлер Міхаэліс прыняў прэдстаўнікоў партый прускаго сэйму, ў гутарцы с каторымі ён заявіў аб магчымасьці мірных перэгавораў у вельмі недалёкай будучыне.**

БЭРЛІН. (В.Т.Б.). Імперскі канцлер Міхаэліс сказаў запрошэным журналістам:

„Прамова Ллойда Джорджа ясна паказала, што Англія ня хочэ міра на аснові угоды і паразуменьня, а хочэ поўнай аддачы Нямеччыны пад уласьць яе ворагоў. **Я** пытаюся у францускаго ўраду: чы ён прызнаецца, што ешчэ перад самым пачаткам расейскай рэволюціі Францыя зрабіла с царскім урадам умову аб шырокіх зававаньнях? 27 студня францускі пасол у Пецярбурзі, Палеолог, атрымаў с Парыжа паўнамоччэ падпісаць умову з Расеей. Францускі прэзыдэнт даў сваю згоду на гэта. Тут ясна выяўляецца жаданьне Францыі прымусіць расейскі народ далей ліць сваю кроў дзеля імпэрыялістычных мэт Францыі“.

ВЕНА (В.Т.В.). Аўстрыяцкі міністэр заграничных дзел гр. Чэрнін заявіў у гутарцы з аўстрыяцкімі журналістамі:

„Мы ніколі не прыстанем на ганебны для нас мір. Раней ці пазьней гэта вайна павінна закончыцца мірам на аснове угоды. З гэтай прычыны ўсе далейшые ахвяры народаў не маюць ніякай мэты“.

НЬЮ-ЙОРК. Сэнатар Стон разам з 18-цю іншымі сэнатарамі падаў конгрэсу праект пачаць гутарку аб мірнай прамові нямецкаго канцлера.

АМСТЭРДАМ. Голандзкая ліга проці вайны звярнулася да гэткай жэ англіцкай лігі с просьбай зрабіць націск на англіцкі парлямэнт дзеля міра і намовіць яго разглядзець нямецкіе мірные прэдлажэньня.

РОТТЭРДАМ. Англіцкая Ніжняя Палата пасьля вельмі гарачых спорак 148 мю проці 19-ці галасоў адкінула рэзолюцію Макдональда аб міры. У рэзолюціі было сказано, што прынятая нямецкім парлямэнтам рэзолюція аб міры мае тые ж прынцыпы, за якіе Англія баролася. Рэзолюція прэдлагала англіцкаму ўраду апублікаваць свае мірные трэбаваньня.

ПАРЫЖ. (Гавас). Заседаўшая тут нарада саюзьнікоў аб балканскіх справах прыняла гэткую рэзолюцію:

Саюзные дзержавы пастанавілі не складаць свайго аружжа, пакуль новая праступная напасць імпэрыялізму цэнтральных дзержаў ня зробіца немагчымай.

Нарада, між іншым, разгледала прэдлажэньне расейскай рады раб. і салд. перэглядзець ваенные і мірные мэты саюзьнікоў.

БЭРЛІН. Цэнтральные дзержавы занялі

у Бэльгіі—	28.980	кв.	кіл.
у Францыі —	19.220	»	»
у Расеі —	280.450	»	»
у Румыніі—	100.000	»	»
у Сэрбіі —	85 867	»	»
у Чорнагоры	14.180	»	»
у Албаніі—	20.040	»	»
Разам—	548.730	кв.	кіл.

Саюзьнікі занялі

у Эльзас-Лётарынгіі —	900	кв.	кіл.
у Галічыне і Букавіне да намецкаго наступленьня	25.500	кв.	кіл.

БЭРЛІН. На поўначы і на усходзі ад Тарнополя 26 ліпня ішлі вельмі цяжкіе бітвы. Нашы батарэі адкрылі ўсе разам агонь, у густые массы расейцоў на адлегласьці 500 мэтроў, прычыніўшы ім страшэнные страты, якіе пакінуць аб сабе напаўна вечную памяць як у немцоў, так і у расейцоў. Хвалі штурмаваўшых расейцоў даходзілі 14 радоў. Расейскае адступленьне захапіло цяпер фронт 350 кілём. шырокі. Упорство, каторае выказываюць яшчэ расейцы на крайнім поўдні, ня можэ перэмяніць ходу выпадкоў на іх палудзенна-заходнім фронці.

БЭРЛІН. Расейскіе апавешчэньня аб слабым адпоры расейскіх ар'ергардоў—неправільные. Гэтые весткі—тэнданцыйные. Наадварот, расейскіе войскі ўсюды біліся з незвычайнай заядласьцю.

ЖАНЕВА. Францускіе газэты з вялікай трывогай сочаць за прыпадкамі на расейскім фронці, каторые, паводлуг думкі францускіх аўторытэтоў, паказваюць, што ўсе надзеі на аслабленьне Нямеччыны— пустые.

ЛЮГАНО. «Corr. d. Sera» данесіць з Рыма:

Прыпадкі ў Расеі прымушаюць усіх саюзьнікоў учыніць крокі дзеля ратунку Расеі. Агульнае наступленьне саюзьнікоў, спярша адложанае, пачнецца гэтымі днямі.

БЭРЛІН. (В.Т.Б.). На паўночным ваенным тэатры нашы падводные лодкі ізноў затапілі 23.500 тонн.

БЭРЛІН. (В.Т.Б.). Новые ўдачы падводных лодак у Англіцкім канали: 20.500 тонн.

У поясе блокады навакол Англіі ізноў затоплены 26.000 тонн.

У Сяродземным моры ізноў затоплены 20.000 тонн.

БЭРЛІН. (В.Т.Б.). У Атлянтыцкім акіяне і паўночным моры нашымі падводнымі лодкамі ізноў затоплены 6 параходаў і 4 парусьнікі.

Ад пачатку неаграничэнай падводнай вайны затоплено гэтак ужо болей 5 мільёнаў тонн.

БЭРЛІН. Адзін з нашых лятучых караблёў зрабіў 27 ліпня налёт на Аляндзкіе астравы. Ня гледзячы на востры абстрэл, ён вярнуўся без ніякай шкоды.

Друкавана у друкарні М. Кухты. Выдавецтво «Гоман». Редактар Язэп Салавей.